

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Tametsi ad peccatum satis sit voluntarium indirectum; ad
actum tamen virtutis requiritur directum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

circa ipsos tam sancta praxis differendi illis ab-
solutionem. 3°. In bona vita firmantur: qui
aliàs ipsà Confessionis die, vel non diù post,
velut canes ad vomitum rediissent. 4°. A
malis habitibus, pravisque consuetudinibus cu-
rantur: qui aliàs per totam, vel ferè totam vitam
in iis jacuissent. 5°. Emendatione vitæ, sa-
lutariumque operum, ac remediorum praxi,
affecuratur salus eorum, quorum vita nimis li-
centiosa, & sine ullo ferè timore Dei, funda-
tissimum incutiebat timorem imminentis dam-
nationis, vehementissimèque periclitantis salu-
tis ipsorum. 6°. Fit adeò christiana vita eo-
rum, quorum aliàs gentilis erat, ut si lauda-
tam praxim concorditer inirent Confessarii,
brevis reformaretur Christianus Orbis, qui ob
contrariam plurimorum praxim, magna ex
parte totus in dissolutionem abit, & in perdi-
tionem.

98 Cùm igitur ex illa praxi tam ingentia bona
sequantur, tanta econtrà mala ex praxi contra-
ria; nec ulla mala sequi nata sint, nec pru-
denter timeri debeant ex illa dilatione (facta
non in turbine tempestatis, sed in spiritu Jesu
Christi, id est, charitatis & lenitatis, arden-
tique zelo alienæ salutis): vanaque proinde sit
formido eorum; vel si qua non in vanum ti-
meantur, ex aliorum malitia, suæque salutis
incuria, non ex causa à Confessario data ti-
meantur: Idèò Confessario indirectè volun-
taria non censentur, nec ipsi proinde sapien-
ter imputantur.

99 Collige 8°. nec ipsam etiam Sacramenti nul-
litatem censerè indirectè voluntariam Sacerdo-
ti administranti illud cum materia dubia, dum
mala, quæ prudenter timentur ex non admi-
nistrato Sacramento, præponderant nullitatis
periculo, cui Sacramento exponitur, ut in
articulo mortis, in quo melius est Sacramen-
tum exponere periculo nullitatis, pœnitentem
nonnisi dubiè contritum absolvendo, quàm
inabsolutum dimittendo, ipsum exponere pe-
riculo damnationis. Cùm enim Sacramenta
propter salutem hominum instituta sint, non
homines propter Sacramenta; minus malum
est Sacramentum irritari, quàm hominem dam-
nari. E duobus autem malis, minus eligend-
um, si ve majori occurrendum, minori ne-
glecto.

CAPUT VIII.

*Tametsi ad peccatum satis sit voluntarium indi-
rectum; ad actum tamen virtutis requiritur
directum.*

100 Sensus est, quòd ut actio nostra contrahat
shonestatem alicujus virtutis, honestas illa in
se & propter se intendi debeat ab operante,
sive esse debeat motivum, quo hic & nunc
moveatur & inducatur ad operandum. Aliàs
quantumcumque operemur in materia, v. g.
justitiæ, temperantiæ, &c. actio nostra non
erit actio justitiæ, temperantiæ, &c. quan-

Tom. I.

racumque etiam bona secutura videantur ex
actione nostra, nobis moraliter non imputa-
buntur, si eorum intuitu ad agendum non mo-
veatur voluntas nostra. Hæc est communis do-
ctrina Theologorum, cum S. Thoma 1. 2. q.
19. a. 7. ad 3. & Philosophorum cum Aristote-
le 2. Ethic. 4. ubi ostendit, non omnes qui
agunt justa, esse justos, sed eos solos, qui
justa justè agunt; non agere autem justè, ex
eo solùm quòd justa sint quæ agunt; sed ex eo
quòd agant scienter & ex electione, propter
ipsam virtutem. Et 1. 6. c. 12. dicit aliquos
agere justa non justè, quia non ob ipsa, id est,
non causà justitiæ, quæ in ipsis est. Unde 1. 4. c.
2. dicit, ad magnificentiæ virtutem pertinere,
magnos & decentes sumptus facere, non qua-
cumque ex causa; sed hoc (inquit) honestatis
causà faciet: Hoc enim commune est omnibus
virtutibus.

Probat igitur 1°. ex Scriptura Deuteron. 101
16. ubi satis innuitur ad actum virtutis, non
sufficere facere quòd justum est, nisi fiat cau-
sà justitiæ. Dicitur enim: *Justè quòd justum
est persequeris.* Et Sap. 6. *Qui custodierint justa
justè, justificabuntur.*

2°. Ex Augustino 4. contra Julian. 3. dicen- 102
te: *Non officiis, sed finibus à vitiis discernen-
das esse virtutes. Officium autem (inquit) est
quòd faciendum est; finis, propter quòd facien-
dum est.* Si ergo ad actum virtutis non suffi-
cit officium, sed insuper requiritur finis virtu-
tis: ad eum ergo non sufficit velle officium,
sed & oportet velle, seu intendere finem vir-
tutis. Et sub initium ejusdem capituli, dixerat:
*non veraciter dici pudicum, qui non propter
Deum verum fidem connubii servat uxori.*

3°. Ex S. Thoma loco citato dicente, quòd 103
*malum contingat ex singularibus defectibus; bo-
num autem ex tota & integra causa.* Unde si-
ve voluntas sit ejus quòd secundum se est malum,
sub ratione boni; sive sit boni sub ratione mali,
semper voluntas erit mala. Sed ad hoc quòd sit
voluntas bona, requiritur quòd sit boni sub ra-
tione boni, id est, quòd velit bonum, & prop-
ter bonum. Et q. 73. a. 1. *Cujuslibet agentis se-
cundum virtutem intentio est, ut ipsius rationis
regulam sequatur.* Et 2. 2. q. 58. a. 1. probat
doctrinam Philosophi supra allatam.

4°. Idipsum ratione probatur, quia offi- 104
cium virtutis indifferens est ut benè vel malè
appetatur (cùm modò ex bono, modò ex ma-
lo fine appetatur, ut Augustinus ostendit loco
citato); sed actus non sumit bonitatem ab of-
ficio virtutis, ut indifferenter benè vel malè
appetibili. Solùm ergo sumit bonitatem ab of-
ficio virtutis appetito conformiter ad rationem
rectam. Hæc autem dicitur, bonum ob finem
honestum appetendum. Cùm enim bonum so-
lùm sit appetibile ut bonum, solùm est appe-
tibile, vel ut bonum delectabile, vel ut bo-
num utile ad delectationem, vel ut bonum
honestum, utileve ad illud. Atqui recta ratio
non permittit bonum appeti solùm ut delecta-
bile, vel ut utile ad delectationem. Solùm

Z 2

ergo permittit illud appeti ob bonum honestum, vel ut utile ad illud.

105 5°. Denique ut actus sit in specie determinata virtutis, debet specialiter exerceri propter honestatem propriam talis virtutis, tamquam finem, saltem intermediam. Ergo in genere dicendum, ad hoc ut actus sit in genere virtutis, necessarium esse, ut exerceatur propter bonitatem seu honestatem virtutis. Probatur antecedens: quia actus tendens in objectum, in quo variae sunt rationes honestatis, spectantes ad varias species virtutes, solum contrahit specialem honestatem illius virtutis, quae voluntas movetur ad exercendum talem actum; non vero specialem honestatem aliarum virtutum, quae voluntas hinc & nunc non movetur. Si quis enim ex solo motivo iustitiae faciat actum, qui materialiter est iustitiae & misericordiae, dando v. g. proximo indigenti rem ipsi ex iustitia debitam, quae talem praecise, non quae sublevativam indigentiae ipsius, solum exercet actum iustitiae, non misericordiae.

106 Et confirmatur: solus ille facit actum charitatis, qui facit illum propter motivum charitatis, id est, propter Deum, ut omnes fatentur; patetque ex eo quod solus ille faciat actum charitatis, qui agit ex charitate, quae est virtus quae Deum diligitur propter se, & proximus propter Deum. Idem ergo proportionaliter de aliis virtutibus dicendum. Quia solus etiam ille facit actum obedientiae, temperantiae, iustitiae, &c. qui agit ex obedientia, temperantia, iustitia, &c.

107 Nec obstat Angelicus Doctor 2. 2. q. 123. a. 2. ad 2. dicens, quod martirium propter Deum perpeffum, est actus charitatis ut imperantis, fortitudinis autem ut elicentis. Quando enim martirium a fortitudine elicatur, a charitate vero imperatur, imperatur quidem ex motivo charitatis, sicut primo & principali motivo (quia ex eo elicatur tanquam fine ultimo); sed elicatur ex motivo fortitudinis, tanquam motivo proprio, & tanquam fine intermedio, id est, subordinato fini charitatis.

108 Secundò, non obstat quod ut actus sumat malitiam ab objecto, non oporteat malitiam illam intendi in se & propter se. Respondet enim S. Thomas 1. 2. q. 19. a. 7. ad 3. plus requiri ad bonum quam ad malum: siquidem bonum non est nisi ex integra causa, malum autem ex singulis defectibus. Et si ad contrahendam malitiam necesse foret illam in se & propter se intendi, nullus foret actus malus. Quia nemo intendens ad malum operatur, nec voluntas intendere potest malum sub ratione mali. Hoc ergo necesse non est; sed ad contrahendam malitiam, v. g. furti, adulterii, &c. sufficit velle liberè actum, cui malitia furti, adulterii, &c. annexa cognoscitur. Ubi verò actus volitus annexam habet multiplicem specie malitiam, eo ipso quis multiplicem specie malitiam contrahit, quo liberè vult actum, cui multiplicem illam malitiam annexam esse cognoscit.

CAPUT IX.

Definitio involuntarii, duplexque ipsius acceptio.

109 **I**nvoluntarium, propriè ac positivè sumptum, illud est, quod est contra inclinationem voluntatis: tamen involuntarium subinde minus propriè accipitur, cumque non voluntario confundatur. Quemadmodum verò voluntarium, aliud est plenè & simpliciter tale, quod scilicet voluntas absolutè & efficaciter vult; aliud semiplenè & secundum quid tale, quod voluntas solum vult ineffaciter. Sic involuntarium aliud est plenè & simpliciter tale, illud utique cui voluntas plenè, absolutè & efficaciter resistit; aliud semiplenè, & secundum quid tale, nimirum illud, cui voluntas plenè, efficaciter & absolutè non resistit, sed aliquo modo & secundum quid duntaxat.

CAPUT X.

Violentia causat involuntarium simpliciter & absolutè.

110 **V**iolentia (inquam) causat involuntarium, non qualecunque, sed plenè & simpliciter tale. Quia violentia opponitur voluntario. S. Thomas 1. 2. q. 6. a. 3. causatque motum ad quem voluntas nihil omninò confert, sed absolutè & efficaciter ei resistit. Illam proinde voluntas pati nequit in actibus suis elicitis, sed solum in imperatis, ut idem S. Doctor ait a. 3. *Duplex est actus voluntatis; unus ab ipsa elicitus, alius a voluntate imperatus. Quantum ad hos, voluntas violentiam pati potest... sed quantum ad ipsum proprium actum voluntatis, non potest ei violentia inferri. Quia fieri non potest, ut, dum volumus, non velimus.* Augustinus lib. 3. de lib. arb. c. 3. *Ligari potest invitus, quia nolens: velle autem non potest invitus, quia non potest velle, nolens velle.* Concinit Anselmus de lib. arb. c. 5.

Ad majorem hujus evidentiam, adverte, 111 tria hæc nomina, *involuntarium, coactum, violentum*, subinde quidem pro eodem accipi, propriè tamen distingui, tanquam magis & minus commune. Violentum quippe latius patet quam involuntarium & coactum: cum hæc duo solum conveniant creaturis cognoscitivis & appetitivis; violentum verò etiam inanimatis, v. g. lapidi, cui vis, non coactio inferitur, dum sursum projicitur. Nec proinde vis seu violentia esse debet contra elicitam inclinationem passivam, sed sufficit quod sit contra inclinationem, seu appetitum innatum. *Violentum* itaque est, quod procedit ab extrinseco, non solum nihil conferente, sed etiam efficaciter reluctante passivo, sive contra efficacem appetitum ipsius, sive innatum, sive elicitem. *Coactum* verò est, quod procedit ab extrinseco contra elicitam inclinationem ipsius, sive inclinatio ista rationalis sit, sive non. *Invo-*